

KAUHUN AJALTA JÄMSÄSTÄ 1918 -arkkiveisu-
Uusittu versio,13.5. 2018 (löydät laulun youtubesta)

Tämä Jämsän kevään 1918 vuoden tapahtumista kertova laulu on liikkunut kansan keskuudessa ympäri maata erilaisina käsin kirjoitettuina ja suullisina variaatioina noin vuodesta 1921. Jämsänjoki sai virrata muutamia vuosikymmeniä, ennen kun sanat painettiin kansien väliin. Laulua on laulettu ainakin virren, sekä J.N. Vainion Köyhän lapsen joulukuusi-laulun sävelellä. Sanat on useista lähteistä koonnut toimittaja-kirjailija Jukka Rislakki kirjaansa Kauhun aika – neljä väkivallan kuukatta Jämsässä 1918.

Tekstiä on stilisoitu tähän versioon hyvin vähän, laulu menee miltei yksi yhteen kirjan tekstin kanssa. Tässä versiossa on uusi sävel ja loppuun on lisätty yksi säkeistö, joka alkaa sanoilla: ”Niistä aikaa juuri nyt jo sata vuotta on...” Se tuo laulun tähän päivään, jonka sanoma on rauha ja anteeksianto.

Laulu: Sira Moksi
Kitara: Tuntematon punikki
Sanat: Ida Manninen/Hilma Hellman
Sävel: Sira Moksi/Tuntematon punikki
Sov. Sira Moksi/Tuntematon punikki

Laulun sanat:

Jämsän pitäjistä on tää laulu suruinen,
jonka minä tyttönen nyt tässä laulelen.
Ne kauhun ajat kamalat mun muistuu mieleeni,
ja monet teot katalat palaaja muistooni.
Silloin oli valta noilla valkohurtilla,
jotka kansaa piinasivat teoilla julmilla.
Päällikkönä heillä oli kuulu Sippola,
jonka nimen mainitseepi kansa kauhulla.

Hän se monen viattoman kuoloon tuomitsi.
Monen sydän viime kerran eessään sykähti.
Kuinka suuri suru tuli moneen kotihin,
kun isät, veljet väkivalloin surmaan syöstihin.
Ei nuorukaista säälytty, vaimoja, lapsia,
ei armon sanat kohdanneet ees harmaahapsia.
Niin kuin julmat verikoirat verta janoovat,
niin julmat valkohurtat uhriaan vaanivat.

Sydänyönä saapuvat he moneen kotihin,
uhreiltansa ryöstämähän levon suloisen.
Paljasjaloin riisuttuina, alusvaatteillaan,
monen pakko lähteä ol viime matkalleen.
Kun talven viima puhalsi ja paukkui pakkaneen,
niin raudoissa he tavalsivat vilusta väristen.
Niin monen kodin huoltaja lapsilta riistettiin,
ja avuttomat vaimot, lapset mieroona saatettiin.

Näin tutkimatta teurastettiin useita satoja.
Ei oikeus henkeänsä voinut turvata.

Ken tihutöistä hirmuvallan rohkes mainita,
hän Rummin Jussin verilain sain kohta tuntea.
Pyöveleistä kamalampi Rummin Jussi on.
Ken joutui hänen käsiinsä, se oli onneton.
Ei säälinyt hän vaimoja, ei lasten itkua,
vaan tunnotonna tähtäili hän heihin luoteja.

Iso Lukkarinen oli kolmas pyöveli,
hän se pojan Temppulankin julmast raateli.
Sairasvuoteeltansa hänet metsään raastettiin,
siellä julmin kidutuksin surmaan saatettiin.
Silloin vankivyöräli oli Saaren talossa,
jonka isäntä oli Jallu kamala.
Saaren Jallu harjoitti myös tonta tappaja
ja oli valmis tarpeen tullen toisia auttamaan.

Se vaja joka sijaitsee Saaren pellolla
vois kärsimykset monet, kauheat kertoa.
Taloa kun lähenee niin silmä kyynelöi,
kun muistaa siellä viime kerran monen sydän löi.
Paikka missä teurastukset toimeen pantihin,
tuo kirkon kellotapuli on kaikkein yleisin.
Ensin kirkon porstuassa uhrin riisuttiin,
sieltä yksi kerrallansa teuraaks vietihin.

Kauheemmaksi kidutukset voisko muuttua,
sillä pedon julmuutta se tapa osoittaa.
Ensin rautavitjoilla verille ruoskittiin,
pistimillä monen uhrin rinnat revittiin.
Kidutukset kestivät useita tunteja,
koston huudot, rukoukset säesti luoteja.
Laudat joilla surmattuja hautaan kannettiin
sunnuntaisin veripuoli alas käännettiin.

Vaan vihdoin veritahrat kansa huomasi,
luiden sirut, kuulain reiät, seinäl tapulin.
Tapulin ovi tervattiin ja lattia kalkittiin,
ettei kansa julmureiden tekoja huomaisi.
Puntatuista laudoista ol arkut laitettu,
johon kuusi kerrallansa yhteen sullottiin.
Tässä hautuumaalle sitten ruumiit vietihin,
ja koirain lailla heidät kuoppaan heitettiin.

Kuuluu myöskin Jämsänkoskel paikka olevan,
jossa kuolontuomioita toimeen pantihin.
Se tehtaan kärryliiteri ol tallimäellä,
jossa moni kuolemaa sai silmiin katsella.
Ruumiita Saaren peltoon paljon kätkettiin,
useita Jämsänjokeen myöskin heitettiin.
Ensimmäinen, joka löysi haudan surmatun,
oli Ida Manninen, tuo yksi onneton.

Hältä hurtat ryöstiät elämäntoverin,
ja muiden kera kätettiin hän haudan povehen.
Saarelta kun miestänsä hän meni kysymään,
niin Seinäjoelle sanottiin viedyksi tutkimaan.
Vaan sillensä ei asiata Ida jättänyt,
sillä julma aavistus oli mieleen hiipinyt.
Askelensa johtivat nyt kohti hautuumaan
huhista kuulemistaan, selvyyttä ottamaan.

Huhut Seinäjoki oli Jämsän hautuunmaa,
todeksi nyt Idan kautta kaikille selviää.
Veritahrat surmatiöden tietä viittäsi,
askeleitaan ammuttujen haudalle johdatti.
Lapiolla kaivettuaan hiukan kumpua
oman miehen käsi tervehti haudasta.
Paljon vielä kertoa ajoilta julmista
mä voisin, mutta paras lie, jo että lopetan.

Toivon, että säilytätte laulun muistossa,
kertomahan lapsillenne kauhun ajoilta.
Niistä aikaa juuri nyt jo sata vuotta on,
puhuminen menneestä parantaa kuolion.
Ei koskaan kansa toisiansa vastaan nousta saa,
on kyettävä rauhaan tämä meidän maa.
Vaik menneitä ei koskaan voiskaan unohtaa,
voit silti käden veljellesi jälleen ojentaa.